

Bc. Katarína Tomašovičová

Diskurzni funkce imperativu anglických sloves *look* a *listen* ve srovnání s jejich českými protějšky/ Discourse functions of imperative *look* and *listen* in comparison with their Czech counterparts

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, květen 2016, 65 stran + příloha

Posudek oponenta

Diplomová práce Bc. Kataríny Tomašovičové se soustředí na imperativní formy sloves *look* a *listen* s cílem jednak rozlišit mezi primární funkcí rozkazovacích vět a odvozenou funkcí diskurzniích markerů (DMs), jednak s cílem popsat překladové protějšky těchto DMs v dialogických pasážích beletrie.

Teoretická část vymezuje anglický imperativ s důrazem na odlišení jeho primární (direktivní) funkce s různou ilokuční silou od funkce diskurzniího markeru (*attention-getting devices* v konverzaci – Aijmer 2010), jehož definici přebírá z klasické studie Schiffrin (1987). Z obou zvolených sloves je *listen* jako DM v odborné literatuře popsáno méně. Po sémanticko-gramatickém popisu sloves se zaměřuje na jejich popis ve funkci DMs (2.2), zejména na přehodnocení významu (posun od fyzického k mentálnímu významu, patrnější u *look*, což může souviset i s faktem, že *listen* je více *face threatening*). Oddíl 2.2.4 podává přehled diskurzniích funkcí identifikovaných pro *look* a *listen* Aijmerovou a Van Olmenem, s poukazem na fakt, že tyto DMs jsou často multifunkční. Ve výčtu funkcí na str. 10 jsou uvedeny pouze příklady na *look* – znamená to, že jsou všechny funkce *listen* a *look* identické? Po popisu studií zabývajících se srovnáním těchto prostředků v dalších jazycích následuje v oddíle 2.3 popis korespondencí mezi angličtinou a češtinou, kde autorka mezi překladovými protějšky předpokládá vysoké zastoupení částic slovesného původu (*hled'*), zejména kontaktoých částic (zahrnující vokativ, *viš, chápeš, vidíš, koukej, heled'*).

Excerpce materiálu obsahujícího „*Look*“ a „*Listen*“ z *Intercorpu* pro empirickou část je popsána v kapitole 3 – střední pasáž popisující postup (množství) na str. 17 není bohužel zcela srozumitelná. Autorka vyhledávala obě slovesa na začátku věty (rys DM) tak, aby minimální počet DMs pro každé sloveso byl 50. Celkově shromáždila 203 výskytů.

Kapitola 4 předkládá analýzu každého ze sloves samostatně. U každého slovesa nejprve popisuje faktory indikující jeho lexikální vs. diskurznií funkci a následně se všímá českých protějšků příkladů s DMs. Mezi 103 příklady *look* má diskurznií funkci cca 49% případů, u *listen* cca 60%, což u *listen* může souviset s obtížněji oddělitelnou funkcí DM od funkce základní (viz str. 39). Lexikální užití *look* a *listen* je indikováno zejména doplněním předložkovým předmětem (jde na str. 7 v B. o *interrogative clause?*, stejně tak v pozn. 14 na str. 8, taktéž na str. 21, př. 5 a 6, či str. 40, př. 90?).

Kromě větného vzorce slouží jako významný prostředek rozlišení interpunkce, typicky čárkou, což jej odlišuje od imperativního *look* s vykřičníkem. Dalším sledovaným rysem je vyšší tendence souvýskytu s vokativem (*listen* 34% u DM, 13% u lexikálního slovesa, *look* 82% vs. 18%), včetně jejich klasifikace. Může autorka upřesnit chápání pozice vokativu na str. 26 – an initial vocative, např. *Look, Gare, here's ...* a na str. 42 př. 104? Autorka také

v této části zajímavě a přesvědčivě ukazuje, že sémantické okolí slovesa významně napomáhá rozlišení obou funkcí sledovaného tvaru. Byla inspirace pro tento postup získána v literatuře nebo jde o zcela vlastní přístup? (Str. 33, Tab. 7 – počet *look* 42?)

Dalším krokem je klasifikace českých protějšků DMs, s převažujícím počtem kongruentních realizací. Divergentní příklady dobře ilustrují významový posun související se změnou funkcí jednotky (*listen – hele, look – poslyš*).

Závěr práce má formu přehledu dílčích výsledků, takže je spíše souhrnem. Lze blíže zpřesnit údaje o frekvenci souvýskytu DMs s vokativy, jak je prezentováno na str. 56, druhý řádek?

Autorka na některých místech také poukazuje na omezený kontext dostupný v *Intercorpu* (např. str. 28 u příkladu 33) – lze v případě zájmu/potřeby chybějící kontext nějakým způsobem získat?

Jak vyplývá z výše uvedeného, autorce se podařilo zadaný úkol splnit a práce přinesla řadu zajímavých a zcela přesvědčivých poznatků a korelací. Oceňuji zejména pečlivý popis vztahu sémantiky kontextu a funkce imperativní formy v iniciální pozici a přehlednou prezentaci výsledků. Mírné výhrady mám k rozsahu zpracovaného materiálu (který je ovšem zjevně vyvážen detailním popisem příkladů), k občasným formulačním nepřesnostem či jazykovým přehlédnutím (str. 9 *most clear*, str. 10 – pozn. 19 – *will lack*, Aijmer opakovaně Aijmar (7, 9), str. 13 *some languages, e.g. Sweden*, str. 59 -způsob citování kapitol monografií, str. 66 - počet příkladů uvedených v nadpisu tab. 1 přílohy).

Závěr:

Předloženou studii Bc. Kataríny Tomašovičové k obhajobě doporučuji a na základě výše uvedeného předběžně hodnotím známkou *výborně* či *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 18. května 2016